

سنجش نگرش کشاورزان استان کرمانشاه نسبت به موفقیت پروژه‌های انتقال یافته‌ها

لیلا بنی‌عامریان، امیرحسین علی‌بیگی*، و علی‌اصغر میرک‌زاده^۱

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۷/۱۰؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۶/۲۴)

چکیده

هدف کلی این تحقیق، بررسی نگرش کشاورزان استان کرمانشاه در زمینه‌ی موفقیت پروژه‌های انتقال یافته‌ها بود. جامعه‌ی آماری پژوهش، کشاورزان مجری طرح در استان کرمانشاه بود (۷۲ نفر) که به روش سرشماری مورد مطالعه قرار گرفتند و سرانجام ۶۴ نفر مطالعه شدند. به منظور جمع‌آوری اطلاعات در تحقیق حاضر از پرسشنامه استفاده شد. برای سنجش روایی ابزار تحقیق از پانل متخصصان و از آلفای کرونباخ برای سنجش پایایی استفاده شد ($\alpha=0/78$). نتایج حاصل از ارزیابی طرح «تسریع انتقال یافته‌ها» بر اساس مدل سیپ نشان داد که طرح مورد نظر در قسمت درون‌داد (با میانگین ۳/۸۵)، زمینه (با میانگین ۳/۸۲)، برون‌داد (با میانگین ۳/۳۲) و فرآیند (با میانگین ۳/۲۸) به ترتیب بیش‌ترین تا کم‌ترین مطلوبیت را داشته است. یافته‌ها نشان دادند موفقیت طرح مورد نظر (میانگین ۳/۵۶ از ۵) بیش‌تر از حد متوسط ارزیابی شد. نتایج حاصل از سنجش نگرش کشاورزان مجری طرح نشان داد که ۸۹ درصد از کشاورزان نسبت به طرح مورد نظر دارای نگرش مطلوب و ۱۱ درصد دارای نگرش خنثی می‌باشند.

واژه‌های کلیدی: طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها»، ارتباط تحقیق و ترویج، تحقیق، ترویج، نگرش.

۱ - به ترتیب دانش‌آموخته کارشناسی ارشد، دانشیار و استادیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

* مسئول مکاتبات، پست الکترونیکی: baygi1@gmail.com

مقدمه

ارتباط تحقیق و ترویج کشاورزی همواره از جمله مهم‌ترین مباحث مطرح در ادبیات ترویج و توسعه کشاورزی بوده است. امروزه برای حصول اطمینان از تناسب فناوری‌ها با شرایط کشاورزان، وجود پیوندهای محکم بین تحقیق و ترویج در نظام کشاورزی امری ضروری است. برای بهره‌برداری کردن از منافع تحقیقاتی که نرخ بالایی از بازگشت سرمایه را به همراه داشته باشد قدم اول، پیدا کردن راه‌هایی برای ترکیب کردن و ساده کردن اطلاعات تولید شده به وسیله‌ی تحقیقات، به شکلی است که به طور مؤثر به وسیله‌ی کشاورزان استفاده شود (سلطانی، ۱۳۷۱؛ ون‌دن‌بن، ۲۰۰۰؛ کرمی‌دهکردی، ۱۳۸۰؛ بایرلی، ۱۹۸۷). مکانیزم‌های ارتباطی مختلفی بین تحقیق و ترویج وجود دارد که در هر کشور با توجه به ویژگی‌های اکولوژیکی، اقتصادی و ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای کشاورزان هر منطقه، شکل خاصی از این مکانیزم‌ها برای برقراری ارتباط بین تحقیق، ترویج و کشاورز به کار گرفته می‌شود. به منظور بهبود ارتباط بین تحقیق و ترویج، یک همکاری نزدیک بین بخش تحقیقات و کشاورزان در مؤسسه‌ی آموزشی مورد نیاز است که پاسخگوی سازمان برگزار کننده‌ی دوره برای مروجان و کشاورزان باشد. اجرای چنین طرح‌هایی همچنین به روش ارتباطی سازمان‌های خدمات ترویجی با متخصصان موضوعی و مروجان سطح روستا بستگی دارد. برقراری ارتباط بین تحقیق و ترویج از هر مکانیزمی که پیروی کند، واقعیت این است که نهادهای تحقیق و ترویج در صورتی موفق به انجام مطلوب وظایف مربوطه هستند که رابطه‌ای مستحکم میان آن‌ها وجود داشته باشد (نوروزی و ملک‌محمدی، ۱۳۸۶؛ ون‌دن‌بن، ۱۹۹۰). برقراری ارتباط بین فعالیت تحقیق و ترویج بایستی به عنوان یکی از اصول مهم برنامه‌های کشاورزی قلمداد گردد، زیرا هرگونه شکستی در برقراری چنین ارتباطی به معنی عدم موفقیت در انتقال و گسترش نتایج فعالیت‌های تحقیقاتی به خارج از مرزهای آن‌هاست. ضعف ارتباط تحقیق و ترویج باعث می‌گردد که نتایج تحقیقات غیرقابل استفاده و در چهارچوب ایستگاه‌های تحقیقاتی و در لابه‌لای کتاب‌ها و

نشریه‌های کتابخانه‌ها محبوس گردیده و هرگز جهت عمل و استفاده به دنیای کشاورزان راه نیابد (احمدوند و کرمی، ۱۳۸۶؛ کرمی‌دهکردی، ۱۳۸۰؛ شهبازی، ۱۳۷۱). توسعه‌ی منابع انسانی و انتقال فناوری، از جمله مهم‌ترین کارکردهای محوری در توسعه‌ی کشاورزی است که با همکاری محققان، مروجان و کشاورزان حاصل می‌گردد. فقدان یا ضعف فناوری لازم برای بسیاری از نظام‌های زراعی از سوی اکثر صاحب‌نظران به عنوان یکی از نتایج و پدیده‌های حاصل از ضعف ارتباط بین محققان، مروجان و کشاورزان قلمداد گردیده است. پروژه‌های تحقیقی-ترویجی، تحقیقی-تطبیقی و روز مزرعه، از جمله پروژه‌های انتقال یافته‌ها هستند که درصددند ارتباط بین محققان، مروجان و بهره‌برداران را مستحکم‌تر کنند (کلانتری و همکاران، ۱۳۸۷). استفاده از مزارع نمایشی به عنوان یک روش آموزشی ترویجی و مؤثر در تغییر روش‌های تولیدی بهره‌برداران، در سال ۱۹۰۳ توسط آقای دکتر ناپ ابداع شد. سال‌هاست که در ایران از مزارع نمایشی برای آموزش و انتقال یافته‌ها به بهره‌برداران استفاده می‌شود؛ ولی بررسی‌ها نشان می‌دهد بسیاری از یافته‌های تحقیقاتی به صورت گزارش‌های پژوهشی، نهایی، تحقیقی-ترویجی منتشر شده ولی فقط تعدادی از بهره‌برداران از آن‌ها استفاده کرده‌اند. به همین منظور و برای رفع کاستی‌های موجود، در شهریور ۱۳۸۰ طرح «تسریع انتقال یافته‌ها» به صورت الگویی در چهار استان آذربایجان شرقی، کردستان، کرمانشاه و کهگیلویه اجرا شد. از بین بردن شکاف موجود بین تحقیق، ترویج و بهره‌بردار، بهره‌گیری از واحدهای بهره‌برداری آنان به عنوان ارزیابی تکنولوژی‌های جدید، اصلاح توصیه‌های فنی، به نحوی که با منابع و شرایط کلی گروه‌های اصلی کشاورزان مطابقت نماید و لحاظ نمودن وضعیت کلی واحد بهره‌برداری در ارائه‌ی توصیه‌های فنی نیز از جمله ویژگی‌های این طرح می‌باشد (نوروزی و همکاران، ۱۳۸۵). بررسی آمارهای رسمی موجود نشان می‌دهد که از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۸۳ (۱۶ سال)، به طور متوسط ۹/۷ درصد توصیه‌ها و یافته‌های حاصل از اجرای طرح‌های تحقیقاتی پایان یافته از طریق اجرای پروژه‌های تحقیقی-ترویجی در

انتظار داشت که نتایج تحقیقاتی غالباً مناسب حال آن دسته از کشاورزان باشد تا کشاورزان دارای زمین نامناسب. نتایج تحقیق موحدی (۱۳۷۷) در مورد اثربخشی طرح‌های مشترک تحقیقی ترویجی در دو استان لرستان و کرمانشاه نشان داد که بر اساس نظرات مروجان و محققان مورد مطالعه، اثربخشی طرح‌های مورد مطالعه در مورد میزان انطباق طرح‌های مشترک تحقیقی ترویجی در شرایط کشاورزان که اولین هدف طرح‌های مشترک می‌باشد، در حد متوسط تا زیاد و در مورد آشنا کردن کارشناسان ترویج و مروجان با نتایج و یافته‌های تحقیقاتی جدید و کاربرد آن‌ها که دومین هدف طرح‌های مشترک است، در حد زیاد تا خیلی زیاد و در مورد گسترش زمینه‌ی همکاری بین تحقیق و ترویج در حد متوسط اظهار شده است. نتایج تحقیق کلانتری (۱۳۸۴) در مورد پروژه‌های انتقال یافته‌ها نشان داده است که میانگین و نمای سنی مربوط به سطح سواد، درصد مددکار ترویجی و کشاورز نمونه بودن، مقدار زمین و مالکیت ماشین‌آلات کشاورزان همکار پروژه‌های انتقال یافته‌ها بیشتر از کشاورزان غیر همکار در پروژه‌ها است. دلایل عدم بکارگیری توصیه‌های فنی حاصل از پروژه‌های انتقال یافته‌ها در سایر مزارع به ترتیب اولویت عدم دسترسی به موقع به نهاده‌ها، عدم اطلاع کافی، عدم کارایی یافته‌ها و توصیه‌ها، هزینه‌ی اضافی و عدم تطابق توصیه‌ها با شرایط کشاورزان قلمداد شده است. بر اساس یافته‌های تحقیق محمدزاده و صدیقی (۱۳۸۱) میزان گرایش اکثر کارکنان ترویج در استان آذربایجان غربی نسبت به مشارکت با محققان مثبت است. میزان مشارکت کارکنان ترویج با کشاورزان رابطه‌ی مستقیم و معنی‌داری با میزان گرایش کارکنان نسبت به مشارکت با محققان دارد. سن کارکنان، سابقه‌ی شغلی آنان در شهرستان و سابقه‌ی کل خدمت کارکنان در سازمان‌های ترویج به ترتیب رابطه‌ی معکوس و معنی‌داری با گرایش کارکنان ترویج نسبت به مشارکت با محققان دارند. نتایج حاصل از تحقیق دورمن (۱۹۹۱) در دومینک نشان می‌دهد که ارتباط بین تحقیقات، مروجان و کشاورزان به طور ضعیفی توسعه پیدا کرده است. همچنین نتایج نشان داد که به وسیله‌ی شروع تولید تکنولوژی

اختیار بهره‌برداران قرار گرفته است. مقایسه‌ی نتایج به دست آمده نشان دهنده‌ی عدم تناسب بین یافته‌های تحقیقاتی کاربردی با فعالیت‌های انتقال یافته‌ها می‌باشد. با توجه به وجود پتانسیل‌های لازم برای افزایش قابل توجه تولید در کشور، مقرر گردید در قالب این طرح، افراد تحت پوشش و واحدهای بهره‌برداری به منظور انتقال یافته‌های تحقیقاتی و کاربردی، وسیع تر شود تا بتوان با ارتقاء تولید متوسط کشوری، فاصله‌ی آن را با تولیدکنندگان برتر کاهش داد (نوروزی و همکاران، ۱۳۸۵). طرح ترویجی تسریع انتقال یافته‌های سال ۸۶-۸۵ برای اولین بار به شکل گسترده‌ای در تعدادی از دهستان‌های استان کرمانشاه اجرا شد. به منظور کاهش هزینه‌ها، اجرای بهینه‌ی طرح و با توجه به شرایط منطقه، تعداد ۲۴ سایت در ۲۴ مکان در دهستان‌ها مشخص گردید. در این سایت‌ها، انواع طرح‌های آنفارم (تحقیقی-تطبیقی)، تحقیقی-ترویجی، مزارع نمایشی و الگویی با مشارکت کشاورزان ذیربط به اجرا درآمد (عزیزی و عظیمی، ۱۳۸۶). اقبالیان (۱۳۸۱) در تحقیق خود گزارش کرده است که میزان موفقیت برنامه‌های انتقال یافته‌ها از دیدگاه کارکنان، مطلوب و میزان موفقیت در مورد پروژه‌های روز مزرعه و طرح‌های تحقیقی-ترویجی، بیشتر از پروژه‌ی تحقیقی-تطبیقی بوده است. اسناب، بلاکی و دونوان (۲۰۰۳)، در مطالعه‌ی خود به این نتیجه رسیدند که ترویج و تحقیقات در توسعه‌ی تکنولوژی‌هایی که محدودیت‌های منابع و مخاطرات کشاورزان را در نظر بگیرد و همچنین در بهبود ظرفیت کشاورزان برای پذیرش تکنولوژی‌های متناسب با شرایطشان، با شکست مواجه شده‌اند. کرمی دهکردی (۱۳۷۷)، در تحقیق خود که در سه استان خوزستان، چهارمحال بختیاری و اصفهان انجام گرفت به کم بودن میزان همکاری و ارتباط محققان با کارکنان ترویج و کشاورزان اشاره کرده است. نتایج حاصل از مطالعه‌ی نوروزی و تیرائی (۱۳۸۸) نیز نشان داد که تعاملات مناسبی میان سه گروه کشاورزان، مروجان و محققان و به ویژه محققان با مروجان و نیز کشاورزان وجود ندارد. همچنین با توجه به تعاملات بیشتر کشاورزان دارای کیفیت زمین متوسط به بالا با محققان، می‌توان

جهت‌گیری، موانع سازمانی و موانع مربوط به منابع و امکانات بیان کرده است. لویی‌س و گیسون (۲۰۰۸) نیز به کمبود حمایت مالی به عنوان یک عامل محدود کننده برای برنامه‌های ترویجی اشاره کرده‌اند. مک‌لارن و جونز (۱۹۹۳) دلایل عدم ارتباط تحقیق و ترویج را پراگندگی کار عاملان ترویج و تحقیق، عدم درک مدیران در مورد اهمیت ارتباط متقابل، عدم وجود پروژه‌های مشترک و واضح نبودن نقش محققان و مروجان مطرح نموده‌اند. بویان (۱۹۹۶) نیز در تحقیقی در زمینه‌ی پیوندهای تحقیق و ترویج در بنگلادش، چنین نتیجه‌گیری نمود که محدودیت‌های عمده‌ی ارتباطی تحقیق و ترویج عبارتند از: بودجه‌ی نامناسب، مدیریت آمرانه، بوروکراسی دولتی، عدم مشارکت در فعالیت‌های مشترک، بی‌تفاوتی و بی‌علاقگی در روابط فی‌مابین. به طور کلی و با توجه به مطالعات بررسی شده، عدم همکاری و مشارکت محققان و مروجان، بی‌تفاوتی و بی‌علاقگی در روابط بین تحقیق و ترویج (نوروزی، ۱۳۸۲؛ بویان، ۱۹۹۶)، ساختار تشکیلاتی (نوروزی، ۱۳۸۲؛ کونتادو، ۱۹۸۵) و بودجه و امکانات نامناسب (کونتادو، ۱۹۸۵؛ بویان، ۱۹۹۶) را می‌توان به عنوان مهم‌ترین محدودیت‌ها و موانع در سر راه ارتباط بین محققان و مروجان دانست. در رابطه با نتایج مطالعات سنجش نگرش، دی لوس سانتوس و نورلند (۱۹۹۰) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که تقریباً همه‌ی کشاورزان شرکت کننده در برنامه، واکنش مطلوبی نسبت به برنامه داشتند و درک عمیق‌تر و بیشتری از دانش و مهارت به دست آوردند به طوری که به خوبی تشویق شدند تا دانش و مهارت‌های کسب شده را به کار ببرند. نتایج مطالعه همچنین نشان داد که کشاورزان مسن‌تر نسبت به اطلاعات داده شده نگرش منفی‌تری داشتند. پلیس و همکاران (۲۰۰۸)، نیز در یک پژوهش ارزشیابی که هدف آن تعیین چگونگی تغییر رفتار مشارکت‌کنندگان در زندگی حرفه‌ای و تغییر در نگرش‌ها نسبت به پیامدهای بین‌المللی و بین‌المللی کردن ترویج بود، به این نتیجه رسیدند که مشارکت‌کنندگان تجربه‌ی خود را نسبت به جهانی شدن ترویج بالا بردند و خیلی از آن‌ها تحت تأثیر قرار گرفتند تا در بعضی سطوح در بین‌المللی کردن ترویج

جدید با تحلیل شرایط تولید و نتیجه گرفتن از مشکلات در سطح مزرعه، نقش کشاورزان در تنظیم سیاست‌های تحقیقاتی می‌تواند افزایش پیدا کند. این امر باید به توسعه‌ی تکنولوژی جدیدی منجر شود که با شرایط تولید در مزارع کوچک بهتر سازگار باشد.

گرافتون و همکاران (۱۹۹۰) در مطالعه‌ی خود به این نتیجه رسیدند که تعیین هزینه‌ها و منافع سیستم‌های تحقیقات و ترویج کشاورزی مسأله‌ای پیچیده است. آن‌ها از اطلاعات حاصل از سیستم‌های تحقیقات و ترویج کشاورزی در یک پروژه‌ی واقعی در ناحیه لس کایس در هائیتی، به منظور تخمین زدن اطلاعات درباره‌ی ارزش تحقیقات و آموزش در پایان پروژه استفاده کردند. نتایج نشان داد که هزینه‌ی توسعه‌ی عملیات کشاورزی بهبود یافته با سیستم‌های تحقیقات کشاورزی فقط با پذیرش گسترده‌ی آن‌ها قابل توجیه است.

زمانی (۱۳۷۷)، در تحقیقی مهم‌ترین عواملی که ارتباط تحقیق و ترویج را تحت تأثیر قرار می‌دهند را شامل احساس نیاز به ارتباط متقابل بین تحقیق و ترویج، آگاهی محققان از مشکلات منطقه و سرمایه‌گذاری در تحقیقات مورد نیاز ترویج می‌داند. آسوپا (۱۹۹۷) عواملی که ارتباط تحقیق، ترویج و کشاورز را تحت تأثیر قرار می‌دهند به سه دسته‌ی سیاسی، فنی و سازمانی تقسیم نموده است. استوپ (۱۹۹۸) نیز عوامل مؤثر بر هماهنگی و تعامل بین تحقیق، ترویج و کشاورز را در چهار بخش عوامل سازمانی، عوامل اجتماعی و فرهنگی، عوامل مدیریتی و قابلیت تولید اطلاعات و انتقال آن بیان نموده است. از بین مطالعات صورت گرفته در خصوص عوامل مؤثر بر ارتباط بین محققان، مروجان و کشاورزان، آسوپا (۱۹۷۷) و استوپ (۱۹۸۸) از عوامل سازمانی به عنوان عامل مهم در برقراری ارتباط بین تحقیق، ترویج و کشاورز نام برده‌اند. نوروزی (۱۳۸۲) مشکلات و عواملی که ارتباط تحقیق و ترویج را تحت تأثیر قرار می‌دهند شامل عدم همکاری مؤسسات تحقیقاتی با ترویج، عدم میل و رغبت محققان نسبت به همکاری با مروجان و برعکس، فقدان متخصصان موضوعی و ساختار تشکیلاتی می‌داند. کونتادو (۱۹۸۵) نیز موانع کلی ارتباط تحقیق، ترویج و کشاورز را شامل موانع

ترویج کشاورزی نشان می‌دهد که رابطه مثبت و معنی‌داری بین متغیر نگرش نسبت به خصوصی‌سازی به عنوان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل سطح تحصیلات، میزان اراضی، عملکرد محصولات کشاورزی، میزان درآمد حاصل از کشاورزی و میزان مشارکت در فعالیت‌های ترویجی وجود دارد. همچنین بین جمعیت روستا و نگرش کشاورز نسبت به خصوصی‌سازی ترویج رابطه مثبت و معنی‌داری موجود می‌باشد. آگهی و هاشمی (۱۳۸۸) در تحقیق خود در رابطه با سنجش نگرش کشاورزان نسبت به مراکز ترویج و خدمات جهاد کشاورزی به این نتیجه رسیدند که ارزیابی کشاورزان از مراکز خدمات و مروجین در سطح متوسط است. بیش‌تر کشاورزان از مراکز خدمات انتظار فایده‌ی بالایی دارند، انتظارات دیگران بالای متوسط و انسجام اجتماعی در روستاها بالاست.

روش پژوهش

جامعه‌ی آماری این تحقیق کشاورزان مجری طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها» در استان کرمانشاه بودند ($N=72$). در این تحقیق از روش سرشماری استفاده شد. ابزار اصلی گردآوری داده‌ها پرسشنامه بود. برای تأیید روایی صوری، پرسشنامه در اختیار استادان گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشکده کشاورزی دانشگاه رازی و عوامل اجرایی طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها» در مدیریت هماهنگی ترویج سازمان جهاد کشاورزی استان کرمانشاه قرار داده شد. به منظور تعیین پایایی پرسشنامه‌ی تدوین شده نیز تعداد ۳۰ نفر از کشاورزان مجری طرح در نزدیک‌ترین استان انتخاب و پرسشنامه‌ی مورد نظر را تکمیل نمودند. پس از انجام آزمون پیش‌آهنگ، ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد ($\alpha=0/78$). پس از تکمیل پرسشنامه‌ها، عملیات کدگذاری، استخراج اطلاعات و انتقال آن‌ها بر روی رایانه انجام و پس از طی فرآیند داده‌پردازی، محاسبات آماری (توصیفی) با استفاده از نرم‌افزار SPSS انجام شد.

خدمت نمایند. در تحقیقی که توسط علیپور و همکاران (۱۳۸۴) در رابطه با عوامل مؤثر بر ارتباط تحقیق، ترویج و کشاورز صورت گرفت، نتایج نشان داد که محققان و مروجان در مورد وضعیت موجود عوامل مؤثر، تقویت ارتباط که مربوط به ویژگی‌های شخصی و حرفه‌ای می‌باشد را در شرایط نامناسبی می‌دانند، که این مسئله به نگرش منفی که هر دو گروه نسبت به یکدیگر دارند ارتباط پیدا می‌کند. نتایج تحقیق فلکی و همکاران (۱۳۸۷) در زمینه‌ی بکارگیری فناوری اطلاعات در نظام ترویج کشاورزی، نشان داد که زنان نگرش مثبت‌تری نسبت به مردان در زمینه‌ی بکارگیری فناوری اطلاعات در ترویج داشتند. نتایج حاصل از مقایسه‌ی میانگین‌ها تفاوت معنی‌داری را بین نگرش کارشناسان با مدرک تحصیلی فوق دیپلم و دکتری نشان می‌دهد. هم‌چنین تفاوت معنی‌داری بین نگرش کسانی که به رایانه دسترسی نداشتند و کسانی که به رایانه در محل کار و منزل دسترسی داشتند، مشاهده گردید. کریمی و چیدری (۱۳۸۶) در تحقیق خود در رابطه با نگرش کشاورزان نسبت به حفاظت خاک به این نتیجه رسیدند که نگرش آن‌ها نسبت به حفاظت خاک و کنترل فرسایش آن تقریباً مثبت بوده و مهم‌ترین منابع اطلاعاتی آن‌ها به ترتیب کشاورزان دیگر، دوستان و خویشاوندان، برنامه‌های رادیو، مروجان و برنامه‌های تلویزیونی بوده است. همچنین رابطه مثبت و معنی‌داری بین سطح سواد و میزان آگاهی کشاورزان از مسائل فرسایش خاک با نگرششان نسبت به حفاظت خاک، وجود داشت. نتایج تحقیق صدیقی و فرخی (۱۳۸۴) در زمینه بررسی نگرش کشاورزان و کارشناسان نسبت به خصوصی‌سازی ترویج کشاورزی نشان می‌دهد که ۷۲/۵ درصد از کشاورزان نسبت به خصوصی‌سازی ترویج نگرش منفی یا نسبتاً منفی و ۲۷/۵ درصد دارای نگرش نسبتاً مثبت یا مثبت بوده‌اند. تحلیل رگرسیون چندگانه نشان می‌دهد که دو متغیر مشارکت در فعالیت‌های ترویجی و میزان اراضی زراعی کشاورزان، تبیین‌کننده‌ی ۲۷ درصد از تغییرات در نگرش کشاورزان بوده است. نتایج تحقیق ربیعی و همکاران (۱۳۸۸) نیز در مورد بررسی نگرش کشاورزان نسبت به خصوصی‌سازی

نتایج و بحث

میانگین سنی کشاورزان مجری طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها» در استان کرمانشاه ۴۹/۵ سال بود (حداقل ۲۷ و حداکثر ۸۰ سال). پاسخ‌دهندگان به طور متوسط دارای ۴ فرزند بودند (حداقل صفر در خانواده‌های بدون فرزند و حداکثر ۱۰ فرزند). سابقه‌ی اشتغال به کار کشاورزی در کشاورزان مجری طرح به طور میانگین ۳۲ سال (حداقل یک و حداکثر ۷۰ سال)، سابقه‌ی مددکاری ترویجی ۴ سال (حداقل صفر و حداکثر ۲۰ سال) و سابقه‌ی کشاورز نمونه بودن نیز ۲ سال (حداقل صفر و حداکثر ۱۵ سال) بود. در ابتدا بر اساس الگوی سیپ، میزان مناسب بودن عامل زمینه‌ای طرح مورد بررسی قرار گرفت (جدول ۱).

بر اساس جدول ۱، از بین عوامل زمینه‌ای، داشتن ابزار، ادوات و ماشین‌آلات کشاورزی (با میانگین ۴/۱۹)،

دسترسی به موقع کشاورزان به نهاده‌های کشاورزی (با میانگین ۴/۱۲) و میزان آشنایی قبلی کشاورزان با طرح مورد نظر قبل از اجرا و دسترسی به موقع کشاورزان به بازار فروش (با میانگین ۳/۹۳) به ترتیب بهترین وضعیت و سابقه‌ی مددکار ترویجی بودن (با میانگین ۳/۶)، سابقه‌ی کاری مروجان و میزان تمایل کشاورزان به توسعه‌ی طرح مورد نظر یا اجرای طرح‌های مشابه (با میانگین ۳/۶۴) به ترتیب بدترین وضعیت را داشته‌اند. به طور کلی، مناسب بودن عوامل زمینه‌ای طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها» بالاتر از حد متوسط بوده است (میانگین ۳/۸۲ و انحراف معیار ۰/۹۲). میزان مناسب بودن هر یک از درون‌دادها در جدول ۲ ارایه شده است.

جدول ۱- میزان مناسب بودن عوامل زمینه‌ای طرح «تسریع انتقال یافته‌ها»

متغیرهای زمینه‌ای	میزان مناسب بودن											
	خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد			
	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد		
۱. برخورداری از ابزار، ادوات، ماشین‌آلات	۱	۱/۸	۱	۱/۸	۷	۱۲/۵	۲۴	۴۲/۹	۲۳	۴۱	۴/۱۹	۰/۸۶
۲. دسترسی به موقع به نهاده‌ها	۰	۰	۲	۳/۴	۱۱	۱۹	۲۳	۳۹/۷	۲۲	۳۷/۹	۴/۱۲	۰/۸۳
۳. میزان آشنایی قبلی کشاورزان با طرح	۱	۱/۷	۲	۳/۴	۱۴	۲۴/۱	۲۴	۴۱/۵	۱۷	۲۹/۳	۳/۹۳	۰/۹۱
۴. دسترسی به موقع به بازار فروش	۱	۱/۷	۶	۱۰/۳	۱۳	۲۲/۴	۱۴	۲۴/۱	۲۴	۴۱/۵	۳/۹۳	۱/۱
۵. دانش فنی کشاورزان	۰	۰	۴	۶/۹	۱۳	۲۲/۴	۲۷	۴۶/۶	۱۴	۲۴/۱	۳/۸۷	۰/۸۵
۶. سابقه‌ی کار کشاورزی	۰	۰	۲	۳/۲	۱۶	۲۵/۴	۳۵	۵۵/۵	۱۰	۱۵/۹	۳/۸۴	۰/۷۲
۷. سطح تحصیلات محققان	۰	۰	۷	۱۲/۷	۱۵	۲۷/۳	۱۵	۲۷/۳	۱۸	۲۳/۷	۳/۸	۱/۰۴
۸. سابقه‌ی کاری محققان	۲	۳/۵	۴	۷	۱۶	۲۸/۱	۲۰	۳۵/۱	۱۵	۲۶/۳	۳/۷۳	۱/۰۴
۹. سطح تحصیلات مروجان	۲	۳/۶	۵	۸/۹	۱۵	۲۶/۸	۱۸	۳۲/۱	۱۶	۲۸/۶	۳/۷۳	۱/۰۸
۱۰. سابقه‌ی کشاورز نمونه بودن	۰	۰	۳	۵/۳	۱۹	۳۳/۳	۲۶	۴۵/۶	۹	۱۵/۸	۳/۷۱	۰/۷۹
۱۱. تمایل کشاورز به توسعه طرح	۰	۰	۲	۳/۵	۲۴	۴۲/۱	۲۳	۴۰/۴	۸	۱۴	۳/۶۴	۰/۷۶
۱۲. سابقه‌ی کاری مروجان	۱	۱/۸	۷	۱۲/۴	۱۷	۳۰/۴	۱۷	۳۰/۴	۱۴	۲۵	۳/۶۴	۱/۰۵
۱۳. سابقه‌ی مددکاری ترویجی	۱	۲	۴	۷/۸	۱۸	۳۵/۳	۱۹	۳۷/۳	۹	۱۷/۶	۳/۶	۰/۹۳

*مقیاس: خیلی کم: ۱، کم: ۲، متوسط: ۳، زیاد: ۴، خیلی زیاد: ۵، میانگین کل: ۳/۸۲، انحراف معیار کل: ۰/۹۲

جدول ۲- میزان مناسب بودن درون داده‌های طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها»

انحراف معیار	میانگین* (از ۵)	میزان مناسب بودن										درون داده‌ها
		خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۰/۸۳	۴/۳۵	۵۴/۹	۳۴	۲۹	۱۸	۱۲/۹	۸	۳/۲	۲	۰	۰	۱. تهیه‌ی بذور مورد نیاز
۰/۷۴	۴/۲۱	۴۰/۶	۲۶	۴۰/۶	۲۶	۱۸/۸	۱۲	۰	۰	۰	۰	۲. کاشت محصول
۰/۹۸	۴/۱۷	۴۳/۸	۲۸	۴۰/۶	۲۶	۷/۸	۵	۴/۷	۳	۳/۱	۲	۳. آماده‌سازی زمین
۰/۷۶	۴/۱۵	۳۵/۹	۲۳	۴۵/۳	۲۹	۱۷/۲	۱۱	۱/۶	۱	۰	۰	۴. داشت محصول
۱/۰۸	۴/۰۷	۴۳/۷	۲۸	۳۴/۴	۲۲	۱۲/۵	۸	۴/۷	۳	۴/۷	۳	۵. آزمون خاک
۰/۹۲	۴/۰۷	۳۶/۵	۲۳	۴۲/۸	۲۷	۱۴/۳	۹	۴/۸	۳	۱/۶	۱	۶. برداشت محصول
۱/۰۴	۳/۹۸	۳۸/۷	۲۴	۳۲/۳	۲۰	۲۱	۱۳	۴/۸	۳	۳/۲	۲	۷. تأمین سم
۰/۸۹	۳/۸۹	۲۵	۱۶	۴۶/۸	۳۰	۲۱/۹	۱۴	۴/۷	۳	۱/۶	۱	۸. برنامه‌ی توجیهی برای داوطلبان
۱/۰۷	۳/۸۷	۲۸/۶	۱۸	۴۷/۶	۳۰	۱۱/۱	۷	۷/۹	۵	۴/۸	۳	۹. آموزش عملی بهره‌برداران
۱/۰۲	۳/۸۷	۳۰/۲	۱۹	۳۹/۷	۲۵	۲۰/۶	۱۳	۶/۳	۴	۳/۲	۲	۱۰. تأمین کود
۰/۸۵	۳/۸۷	۲۷	۱۷	۳۶/۵	۲۳	۳۳/۳	۲۱	۳/۲	۲	۰	۰	۱۱. تهیه‌ی امکانات و تجهیزات
۰/۹۸	۳/۸	۲۳/۹	۱۵	۴۶	۲۹	۲۰/۶	۱۳	۶/۳	۴	۳/۲	۲	۱۲. قابلیت اجرایی یافته‌ها
۰/۸۵	۳/۷۹	۱۸/۷	۱۲	۵۰	۳۲	۲۵	۱۶	۴/۷	۳	۱/۶	۱	۱۳. قابلیت انعکاس مشکلات
۱/۳۳	۳/۴۹	۳۰/۲	۱۹	۲۳/۸	۱۵	۲۰/۶	۱۳	۱۵/۹	۱۰	۹/۵	۶	۱۴. نصب تابلو مشخصات طرح
۱/۲۵	۳/۴۶	۲۳/۸	۱۵	۲۸/۶	۱۸	۲۸/۶	۱۸	۷/۹	۵	۱۱/۱	۷	۱۵. حمایت‌های دولتی
۱/۲۷	۳/۲۸	۱۸/۸	۱۲	۲۸	۱۸	۲۹/۷	۱۹	۹/۴	۶	۱۴/۱	۹	۱۶. صدور گواهی پایان دوره
۱/۴۱	۳/۱۹	۲۴/۲	۱۵	۱۷/۷	۱۱	۳۰/۶	۱۹	۸/۱	۵	۱۹/۴	۱۲	۱۷. قرارداد بین بهره‌بردار و ترویج

*مقیاس: خیلی کم: ۱، کم: ۲، متوسط: ۳، زیاد: ۴، خیلی زیاد: ۵، میانگین کل: ۳/۸۵، انحراف معیار کل: ۱/۰۱

بالاتر از حد متوسط بوده است (میانگین ۳/۸۵ و انحراف معیار ۱/۰۱).

در طول فرآیند اجرای طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها»، به منظور حفظ ارتباط کشاورزان با ترویج، نظارت بر حسن انجام کار، انعکاس مشکلات و پیگیری برای برطرف نمودن آن‌ها و ... اقداماتی صورت گرفته است. ارزیابی میزان مناسب بودن و مطلوبیت هر یک از این اقدامات از نظر کشاورزان مجری طرح به شرح جدول ۳ می‌باشد.

بر اساس جدول ۲، از بین درون داده‌های طرح مورد نظر، تهیه‌ی بذور مورد نیاز (با میانگین ۴/۳۵)، کاشت محصول (با میانگین ۴/۲۱) و آماده‌سازی زمین (با میانگین ۴/۱۷) به ترتیب بیش‌ترین و عقد قرارداد همکاری بین واحد بهره‌برداری و ترویج (با میانگین ۳/۱۹)، صدور گواهی پایان دوره برای کشاورزان (با میانگین ۳/۲۸) و حمایت‌های دولتی (با میانگین ۳/۴۶) به ترتیب کم‌ترین میزان مناسب بودن را داشته‌اند. به طور کلی، مناسب بودن درون داده‌های طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها»

جدول ۳- ارزیابی مطلوبیت فرآیند اجرای طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها»

انحراف معیار	میانگین* (از ۵)	ارزیابی مطلوبیت										فرآیند
		بسیار خوب		خوب		متوسط		بد		بسیار بد		
		۲	۱	۲	۱	۲	۱	۲	۱	۲	۱	
۰/۹۹	۳/۹۶	۳۳/۹	۲۱	۴۰/۳	۲۵	۱۶/۱	۱۰	۸/۱	۵	۱/۶	۱	۱. حضور محقق در مزارع و آموزش رودرروی بهره‌بردار
۱/۰۴	۳/۶۹	۲۰/۶	۱۳	۴۶	۲۹	۲۰/۷	۱۳	۷/۹	۵	۴/۸	۳	۲. سرکشی مستمر از طرح توسط محققان و مروجان
۰/۸۳	۳/۶	۱۴/۳	۹	۳۸/۱	۲۴	۴۲/۸	۲۷	۳/۲	۲	۱/۶	۱	۳. انتشار نتایج یافته‌های تحقیقاتی قابل کاربرد
۱/۱۷	۳/۵۹	۲۴/۱	۱۵	۳۵/۵	۲۲	۲۴/۲	۱۵	۸/۱	۵	۸/۱	۵	۴. توجه به اولویت‌ها و نیازهای واقعی بهره‌برداران
۱/۴۷	۳/۵۷	۳۸/۱	۲۴	۲۰/۶	۱۳	۱۹	۱۲	۴/۸	۳	۱۷/۵	۱۱	۵. خرید تضمینی و به موقع محصولات استراتژیک
۰/۸۲	۳/۳۵	۶/۳	۴	۳۷/۵	۲۴	۴۳/۷	۲۸	۱۰/۹	۷	۱/۶	۱	۶. برنامه‌ریزی و سازماندهی امکانات و تجهیزات
۰/۹۸	۳/۲۶	۱۴/۳	۹	۱۷/۴	۱۱	۵۴	۳۴	۹/۵	۶	۴/۸	۳	۷. قدردانی از تولیدکنندگان برتر
۰/۹۷	۳/۲۲	۹/۸	۶	۲۷/۹	۱۷	۴۱	۲۵	۱۸	۱۱	۳/۳	۲	۸. مشارکت تولیدکنندگان برتر در برنامه‌ریزی‌ها
۱/۰۲	۳/۲	۱۰/۹	۷	۲۵	۱۶	۴۳/۷	۲۸	۱۴/۱	۹	۶/۳	۴	۹. انتخاب تولیدکنندگان برتر
۱/۰۳	۳/۱۵	۷/۷	۴	۳۰/۸	۱۶	۳۸/۴	۲۰	۱۵/۴	۸	۷/۷	۴	۱۰. تهیه و توزیع نشریه‌ی ترویجی در بین کشاورزان
۱/۲	۳/۱۴	۱۴/۱	۹	۲۵	۱۶	۳۴/۳	۲۲	۱۴/۱	۹	۱۲/۵	۸	۱۱. برگزاری بازدیدهای آموزشی و ترویجی
۱/۰۸	۳/۱۱	۵/۷	۳	۳۷/۷	۲۰	۲۸/۳	۱۵	۱۸/۹	۱۰	۹/۴	۵	۱۲. اجرای روز مزرعه
۱/۲۳	۳/۰۵	۱۱/۳	۶	۲۸/۳	۱۵	۳۰/۲	۱۶	۱۵/۱	۸	۱۵/۱	۸	۱۳. مشارکت سربازان سازندگی
۱/۲	۳/۰۱	۹/۴	۶	۲۸/۱	۱۸	۳۲/۸	۲۱	۱۴/۱	۹	۱۵/۶	۱۰	۱۴. مشارکت شرکت‌های خدمات فنی و مهندسی
۱/۳	۲/۹۸	۱۱/۱	۷	۳۰/۲	۱۹	۲۳/۸	۱۵	۱۵/۹	۱۰	۱۹	۱۲	۱۵. استفاده‌ی بیشتر از تسهیلات توسط تولیدکنندگان برتر
۱/۲۵	۲/۶۲	۴/۷	۳	۲۵	۱۶	۲۵	۱۶	۱۸/۸	۱۲	۲۶/۵	۱۷	۱۶. مشارکت شرکت‌های تعاونی

*مقیاس: خیلی کم: ۱ کم: ۲ متوسط: ۳ زیاد: ۴ خیلی زیاد: ۵، میانگین کل: ۳/۲۸ انحراف معیار کل: ۱/۰۹

مشاوره‌ای در اجرای طرح (با میانگین ۳/۰۱) به ترتیب کم‌ترین مطلوبیت را داشته‌اند. همان طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، به طور کلی میزان مناسب بودن و مطلوبیت فرآیند اجرای طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها» (میانگین ۳/۲۸ و انحراف معیار ۱/۰۹) بالاتر از حد متوسط ارزیابی شده است. اثربخشی برون‌دادهای طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها» در کشاورزان مجری طرح در جدول ۴ آمده است.

همان‌طور که در جدول ۳ آمده است، حضور محقق در مزارع و آموزش بهره‌برداران (با میانگین ۳/۹۶)، سرکشی مستمر از طرح‌های اجرایی توسط محققان و مروجان (با میانگین ۳/۶۹) و انتشار نتایج یافته‌های تحقیقاتی قابل کاربرد برای بهره‌برداران (با میانگین ۳/۶) به ترتیب بیش‌ترین و مشارکت شرکت‌های تعاونی در اجرای طرح (با میانگین ۲/۶۲)، استفاده‌ی بیشتر از تسهیلات بانکی توسط تولیدکنندگان برتر (با میانگین ۲/۹۸) و مشارکت شرکت‌های خدمات فنی و

جدول ۴- اثربخشی برون داده‌های طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها»

انحراف معیار	میانگین* (از ۵)	میزان اثربخشی										برون داده‌ها		
		خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم			هیچ	
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی		درصد	فراوانی
۰/۸۸	۳/۷۵	۱۸/۸	۱۲	۴۳/۸	۲۸	۲۸	۱۸	۴/۷	۳	۱/۶	۱	۳/۱	۲	۱. افزایش تولید
۱/۱۶	۳/۷	۲۵	۱۶	۴۳/۸	۲۸	۱۵/۶	۱۰	۷/۸	۵	۷/۸	۵	۰	۰	۲. افزایش ارتباط کشاورزان با مؤسسات ترویجی و تحقیقاتی
۱/۰۴	۳/۶۷	۱۲/۷	۸	۵۲/۴	۳۳	۱۴/۳	۹	۱/۶	۱	۷/۹	۵	۱۱/۱	۷	۳. افزایش دانش کشاورزی
۰/۹۸	۳/۶۴	۱۷/۲	۱۱	۴۳/۸	۲۸	۲۹/۷	۱۹	۴/۷	۳	۴/۷	۳	۰	۰	۴. افزایش تعامل بین کشاورزان
۱/۱۵	۳/۵۸	۲۰/۳	۱۳	۴۰/۶	۲۶	۲۳/۴	۱۵	۴/۷	۳	۹/۴	۶	۱/۶	۱	۵. افزایش اعتماد متقابل بین کشاورزان، محققان و مروجان
۱/۰۹	۳/۵۸	۱۸/۷	۱۲	۳۹/۱	۲۵	۲۵	۱۶	۷/۸	۵	۶/۳	۴	۳/۱	۲	۶. افزایش درآمد
۰/۸۶	۳/۵۳	۱۴/۱	۹	۳۲/۸	۲۱	۴۰/۶	۲۶	۹/۴	۶	۰	۰	۳/۱	۲	۷. افزایش منزلت و جایگاه کشاورز
۰/۹۶	۳/۴	۶/۳	۴	۴۳/۷	۲۸	۲۹/۶	۱۹	۶/۳	۴	۶/۳	۴	۷/۸	۵	۸. هماهنگی توصیه‌ها با دانش قبلی
۰/۹۹	۳/۲۶	۷/۸	۵	۳۵/۹	۲۳	۳۷/۵	۲۴	۱۲/۵	۸	۶/۳	۴	۰	۰	۹. افزایش روحیه‌ی مشارکت و همکاری در بین کشاورزان
۱/۳۵	۳/۲۵	۱۴/۱	۹	۳۷/۵	۲۴	۲۸	۱۸	۶/۳	۴	۷/۸	۵	۶/۳	۴	۱۰. ایجاد مهارت‌های جدید
۱/۱۱	۳/۲۳	۱۵/۶	۱۰	۱۷/۱	۱۱	۴۰/۶	۲۶	۱۴/۱	۹	۶/۳	۴	۶/۳	۴	۱۱. ایجاد روحیه‌ی خلاقیت و نوآوری در بین کشاورزان
۰/۹	۳/۲۲	۹/۴	۶	۲۳/۴	۱۵	۴۶/۹	۳۰	۱۷/۱	۱۱	۱/۶	۱	۱/۶	۱	۱۲. برخورداری از کمک مسئولان در هنگام بروز مشکل با هماهنگی
۱/۲۵	۳/۱۹	۱۸/۸	۱۲	۲۰/۳	۱۳	۲۸/۱	۱۸	۲۰/۳	۱۳	۹/۴	۶	۳/۱	۲	۱۳. افزایش هزینه‌ها
۱/۱۲	۳/۱۶	۹/۵	۶	۳۱/۷	۲۰	۳۰/۲	۱۹	۱۵/۹	۱۰	۹/۵	۶	۳/۲	۲	۱۴. افزایش اعتماد متقابل کشاورزان
۱/۲۴	۳/۱۴	۱۰/۹	۷	۲۹/۷	۱۹	۲۱/۹	۱۴	۱۴/۱	۹	۱۲/۵	۸	۱۰/۹	۷	۱۵. کاهش هزینه‌ها
۰/۸۸	۳/۰۹	۴/۷	۳	۲۵	۱۶	۴۵/۳	۲۹	۱۸/۸	۱۲	۳/۱	۲	۳/۱	۲	۱۶. افزایش پاسخگویی مسئولان به مسایل کشاورزان
۰/۸۹	۳/۰۷	۳/۱	۲	۳۱/۳	۲۰	۳۹/۱	۲۵	۲۲/۴	۱۵	۳/۱	۲	۰	۰	۱۷. کاهش اتلاف وقت کشاورز برای رسیدگی به امور کشاورزی
۱/۰۷	۲/۹۳	۶/۳	۴	۱۹	۱۲	۳۹/۸	۲۵	۱۵/۹	۱۰	۱۱/۱	۷	۷/۹	۵	۱۸. تقویت توان مسأله‌یابی
۱/۱۵	۲/۸	۶/۳	۴	۲۱/۹	۱۴	۲۸	۱۸	۲۵	۱۶	۱۴/۱	۹	۴/۷	۳	۱۹. افزایش قدرت ریسک‌پذیری

*مقیاس: خیلی کم: ۱، کم: ۲، متوسط: ۳، زیاد: ۴، خیلی زیاد: ۵، میانگین کل: ۳/۳۲، انحراف معیار کل: ۱/۰۵

افزایش قدرت ریسک‌پذیری (با میانگین ۲/۸)، تقویت توان مسأله‌یابی و شناخت راه‌حل مشکلات و مسائل در خلال انجام طرح (با میانگین ۲/۹۳)، کاهش اتلاف وقت کشاورز برای رسیدگی به امور کشاورزی (با میانگین ۳/۰۷) و افزایش پاسخگویی مسئولان به مسایل کشاورزان (با

بر اساس جدول ۴، طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها» در زمینه‌های افزایش تولید (با میانگین ۳/۷۵)، افزایش ارتباط کشاورزان با نهادها و مؤسسات ترویجی و تحقیقاتی (با میانگین ۳/۷) و افزایش دانش در رابطه با کشاورزی و مسائل مرتبط (با میانگین ۳/۶۷) بیش‌ترین اثربخشی و

به کشاورزی پیشرفته در اثر اجرای طرح و افزایش مشارکت کشاورزان در برنامه‌های ترویجی در اثر اجرای طرح، پاسخ‌دهندگان بیان نموده‌اند به ترتیب کاملاً موافق (با فراوانی ۴۵/۲ درصد) می‌باشند. در مقابل این سؤال که اجرای طرح باعث نگرش مثبت من نسبت به شیوه‌های جدید تولید گردید، ۴۰/۳ درصد از کشاورزان موافقت خود را بیان داشته‌اند. در مورد افزایش آگاهی نسبت به علم کشاورزی، نظر کشاورزان در گزینه‌های کاملاً موافقم و موافقم (با فراوانی ۳۰/۲) مشترک بوده است. در مورد رضایت از موقعیت اجتماعی به دست آمده در روستا بعد از اجرای طرح و توصیه‌ی اجرای طرح به دیگر کشاورزان، به ترتیب با فراوانی ۳۸/۱ درصد و ۳۳/۳ درصد پاسخ‌دهندگان بیان نموده‌اند که موافق می‌هستند. ۳۸/۲ درصد از کشاورزان نیز بیان کرده‌اند تجربیاتی را که در خلال اجرای طرح کسب نموده‌اند در فعالیت‌های مرتبط نیز به کار خواهند برد. ۵۸/۸ درصد از کشاورزان نسبت به شیوه‌های جدید تولید ابراز رضایت‌مندی نموده و ۴۲/۹ درصد نیز نسبت به توسعه‌ی طرح در زمین‌های خود ابراز تمایل کرده‌اند. ۵۰/۹ درصد نیز اجرای طرح را باعث افزایش علاقه‌مندی نسبت به توسعه‌ی طرح دانسته‌اند. به منظور تعیین نگرش کشاورزان با استفاده از روش میانگین و انحراف معیار، نگرش کشاورزان به سه دسته‌ی مطلوب، خنثی و نامطلوب تقسیم گردید. نتایج این قسمت در جدول ۷ آمده است.

میانگین ۳/۰۹) به ترتیب کم‌ترین اثربخشی را داشته است. به طور کلی، اثربخشی برون‌دادهای طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها» (میانگین ۳/۳۲ و انحراف معیار ۱/۰۵) بالاتر از متوسط ارزیابی شده است. نتایج حاصل از ارزیابی کلی طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها» بر اساس مدل سیپ در جدول ۵ مشاهده می‌شود. همان‌طور که در جدول ۵ نشان داده شده است، به طور کلی طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها» در قسمت درون‌داد (با میانگین ۳/۸۵)، زمین (با میانگین ۳/۸۲)، برون‌داد (با میانگین ۳/۳۲) و فرآیند (با میانگین ۳/۲۸) به ترتیب بیش‌ترین تا کم‌ترین مطلوبیت را داشته است. در کل موفقیت طرح مورد نظر (با میانگین ۳/۵۶ و انحراف معیار ۱/۰۱) بیش‌تر از حد متوسط ارزیابی شد. نتایج حاصل از نگرش کشاورزان مجری طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها» نسبت به طرح مورد نظر، در جدول ۶ آمده است. همان‌طور که در جدول ۶ نشان داده شده است، ۳۴/۹ درصد از کشاورزان بیان نموده‌اند که شیوه‌های جدید را به شیوه‌های سنتی تولید ترجیح می‌دهند. به عبارتی نسبت به شیوه‌های جدید تولید نگرش مثبت داشته‌اند. اکثریت کشاورزان (۳۴/۹ درصد) در مقابل این سؤال که به دلیل ریسک‌پذیری بالا احساس می‌کنند که در صورت سرمایه‌گذاری در طرح، سرمایه‌ی خود را از دست خواهند داد، بیان نموده‌اند که نظری ندارند. در مورد گزینه‌ی تغییر نگرش از کشاورزی سنتی

جدول ۵- ارزیابی کلی طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها» بر اساس مدل سیپ

بخش	میانگین*	انحراف معیار
۱. زمین	۳/۸۲	۰/۹۲
۲. درون‌داد	۳/۸۵	۱/۰۱
۳. فرآیند	۳/۲۸	۱/۰۹
۴. برون‌داد	۳/۳۲	۱/۰۵
جمع	۳/۵۶	۱/۰۱

*مقیاس: بسیار ضعیف: ۱ ضعیف: ۲ متوسط: ۳ خوب: ۴ بسیار خوب: ۵

جدول ۶- نگرش کشاورزان نسبت به طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها»

انحراف معیار	میانگین* (از ۵)	میزان موافقت										گویه
		کاملاً مخالفم		مخالفم		نظری ندارم		موافقم		کاملاً موافقم		
		۳	۱	۳	۱	۳	۱	۳	۱	۳	۱	
۱/۳۱	۳/۲۶	۱۷/۵	۱۱	۳۴/۹	۲۲	۱۹	۱۲	۱۴/۳	۹	۱۴/۳	۹	۱. علی‌رغم اجرای طرح، شیوه‌های سنتی تولید را ترجیح می‌دهم.
۱/۱۳	۳/۲۳	۱۵/۹	۱۰	۲۳/۹	۱۵	۳۴/۹	۲۲	۱۹	۱۲	۶/۳	۴	۲. به دلیل ریسک‌پذیری بالا، با توسعه طرح سرمایه خود را از دست خواهم داد.
۱/۲۸	۲/۶۵	۷/۹	۵	۲۰/۶	۱۳	۲۵/۴	۱۶	۲۰/۶	۱۳	۲۵/۵	۱۶	۳. اجرای طرح باعث تغییر نگرش من از کشاورزی سنتی به پیشرفته گردید.
۰/۹۷	۲/۵۱	۳/۲	۲	۱۲/۹	۸	۲۷/۴	۱۷	۴۵/۲	۲۸	۱۱/۳	۷	۴. اجرای طرح باعث افزایش مشارکت کشاورزان در برنامه‌های ترویجی شد.
۱/۲۳	۲/۵	۹/۷	۶	۱۲/۹	۸	۱۶/۱	۱۰	۴۰/۳	۲۵	۲۱	۱۳	۵. اجرای طرح باعث ایجاد نگرش مثبت من به شیوه‌های جدید تولید گردید.
۱/۳۲	۲/۴۲	۱۱/۱	۷	۱۱/۱	۷	۱۷/۴	۱۱	۳۰/۲	۱۹	۳۰/۲	۱۹	۶. طرح باعث وسعت دید و افزایش آگاهی نسبت به علم کشاورزی گردید.
۱/۱۶	۲/۴۲	۶/۳	۴	۱۲/۷	۸	۲۰/۶	۱۳	۳۸/۱	۲۴	۲۲/۲	۱۴	۷. من از موقعیت اجتماعی خود پس از اجرای طرح احساس رضایت می‌کنم.
۱/۳۸	۲/۴	۱۲/۷	۸	۱۲/۷	۸	۹/۵	۶	۳۳/۳	۲۱	۳۱/۸	۲۰	۸. به عنوان کشاورز مجری طرح اجرای این طرح را به دیگران نیز توصیه می‌کنم.
۱/۱۲	۲/۳۹	۶/۳	۴	۹/۵	۶	۲۳/۸	۱۵	۳۸/۲	۲۴	۲۲/۲	۱۴	۹. سعی می‌کنم تجربیاتی که در طرح فرا گرفتم در فعالیتهای مرتبط به کار ببرم.
۱/۰۸	۲/۲۸	۷/۹	۵	۶/۳	۴	۹/۵	۶	۵۸/۸	۳۷	۱۷/۵	۱۱	۱۰. اجرای طرح باعث افزایش رضایتمندی به شیوه‌های جدید تولید شد.
۱/۱۱	۲/۰۹	۴/۸	۳	۹/۵	۶	۹/۵	۶	۴۲/۹	۲۷	۳۳/۳	۲۱	۱۱. من تمایل دارم که محصولات بیشتری را تحت پوشش طرح درآورم.
۱/۰۹	۲/۰۴	۶/۳	۴	۶/۳	۴	۴/۸	۳	۵۰/۹	۳۲	۳۱/۷	۲۰	۱۲. اجرای طرح باعث افزایش علاقه‌مندی به توسعه‌ی آن شد.

*مقیاس: کاملاً موافقم: ۱ موافقم: ۲ نظری ندارم: ۳ مخالفم: ۴ کاملاً موافقم: ۵

جدول ۷. تعیین نوع نگرش کشاورزان نسبت به طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها»

نگرش	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
مطلوب	۵۷	۸۹	۸۹
خنثی	۷	۱۱	۱۰۰
نامطلوب	-	-	-
کل	۶۴	۱۰۰	-

آماده‌سازی زمین و داشت محصول به ترتیب بیش‌ترین مناسب بودن را داشته‌اند. حضور محققان در کنار کشاورز و سرکشی مستمر آن‌ها از طرح مورد نظر، بیش‌ترین مطلوبیت را در بین فرآیندهای اجرایی داشته است. به عبارت دیگر، حضور محقق در کنار کشاورز باعث سرعت بخشیدن به انتقال یافته‌های تحقیقاتی و توصیه‌های فنی به کشاورزان شده است. بنابراین، این مورد (تسریع در انتقال یافته‌ها و نکات و توصیه‌های فنی) که از اهداف طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها» می‌باشد، به خوبی تأمین شده است.

یافته‌ها نشان داد که افزایش تولید که جزء هدف کلی طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها» بوده است و افزایش ارتباط و تعامل کشاورزان با محققان و مروجان که از ویژگی‌های طرح مورد نظر بوده است، به خوبی تأمین شده و همین امر در موفقیت نسبی طرح تأثیرگذار بوده است. این یافته موید تحقیق موحدی (۱۳۷۷) بود. افزایش دانش کشاورزی کشاورزان که از دیگر برون‌دادهای طرح می‌باشد نیز به خوبی تأمین شده است. محمدزاده و صدیقی (۱۳۸۱) و کلانتری و همکاران (۱۳۸۷) نیز در نتایج تحقیقات خود نشان دادند که افزایش دانش شرکت‌کنندگان در این گونه برنامه‌ها به خوبی حاصل شده است.

نتایج حاصل از ارزیابی کلی قسمت‌های مختلف طرح نشان داد که بخش فرآیند نسبت به زمینه، درون‌داد و برون‌داد کم‌ترین مطلوبیت را داشته است؛ اما در کل میزان موفقیت طرح مورد نظر در قسمت فرآیندهای اجرایی در حد متوسط ارزیابی شد.

از آنجایی که از بین عوامل زمینه‌ای، برخورداری از ابزار، ادوات و ماشین‌آلات و دسترسی به موقع به نهاده‌ها بیش‌ترین مناسب بودن را داشته‌اند و از طرفی از بین نهاده‌ها، مهم‌ترین نهاده‌ی مورد نیاز یعنی بذر سالم و اصلاح شده از طریق دولت و به صورت رایگان در اختیار کشاورزان قرار گرفته است؛ لذا پیشنهاد می‌شود ترتیبی اتخاذ گردد که در زمان تهیه بذر تأخیری صورت نگرفته و بذور مورد نیاز به موقع و به میزان کافی در دسترس کشاورزان قرار گیرد تا از مشکلات بعدی ناشی از تأخیر در

همان‌طور که در جدول ۷ مشاهده می‌شود، ۸۹ درصد از کشاورزان مجری طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها» نگرش مطلوبی نسبت به طرح مورد نظر داشته و ۱۱ درصد نیز دارای نگرش خنثی می‌باشند. بنابراین، نتیجه می‌گیریم که کشاورزان نسبت به طرح‌های ترویجی نگرش مطلوبی داشته و این نگرش مطلوب امکان توسعه‌ی طرح مورد نظر و یا اجرای طرح‌های مشابه را در نواحی مورد نظر تسهیل می‌کند.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

بر اساس یافته‌ها، اکثر کشاورزان مورد مطالعه مرد، دارای سطح تحصیلات نسبتاً پایین و اکثر آن‌ها مسن بودند (میانگین سنی ۴۹/۵ سال). میانگین سابقه‌ی کشاورزی مجریان طرح ۳۲ سال، متوسط شرکت هر کشاورز در کلاس‌های ترویجی ۳۰ روز و میانگین زمین‌های زراعی آن‌ها نیز ۲۳/۱۳ هکتار بوده است. دفعات مراجعه به مرکز ترویج و خدمات نیز به طور میانگین ۲۱ بار در سال اتفاق افتاده است که در وضعیت مطلوبی می‌باشد. از آن‌جا که متوسط درآمد سالانه‌ی مجریان طرح و متوسط زمین‌های زراعی آن‌ها نیز در حد مطلوبی است، می‌توان نتیجه گرفت که طرح مورد نظر در زمین‌های کشاورزان پیشرو به اجرا درآمده و کشاورزان متوسط و ضعیف نادیده گرفته شده‌اند. نوروژی و تیرائی (۱۳۸۸) نیز بیان نموده‌اند که با توجه به تعاملات بیشتر کشاورزان دارای کیفیت زمین متوسط به بالا با محققان، می‌توان انتظار داشت که نتایج تحقیقاتی غالباً مناسب حال آن دسته از کشاورزان باشد تا کشاورزان دارای زمین نامناسب. همچنین، نتایج تحقیق کلانتری (۱۳۸۴) در مورد پروژه‌های انتقال یافته‌ها نشان داد که درصد مددکار ترویجی بودن و کشاورز نمونه بودن، مقدار زمین و مالکیت ماشین‌آلات کشاورزان همکار پروژه‌های انتقال یافته‌ها بیش‌تر از کشاورزان غیر همکار پروژه‌ها است.

نتایج نشان داد که از نظر زمینه، سابقه‌ی کار کشاورزی، برخورداری از ابزار، ادوات و ماشین‌آلات و دسترسی به موقع به نهاده‌ها به ترتیب دارای بیش‌ترین مطلوبیت و از نظر درونداده‌ها، تهیه بذر مورد نیاز، کاشت محصول،

مسئولیت‌های بخش دولتی کاسته شده و هم روند خدمت‌رسانی به کشاورزان تسهیل شود.

یافته‌ها نشان داد که افزایش توان مسأله‌یابی و شناخت راه‌حل مشکلات که یکی از اهداف جزئی طرح مورد نظر بوده است و توانمندسازی کشاورزان را به دنبال دارد، به خوبی تأمین نگردیده و از اثربخشی پایینی در موفقیت طرح مورد نظر برخوردار بوده است. لذا پیشنهاد می‌شود که به منظور تأمین این هدف، به کشاورزان این امکان و اختیار داده شود تا در فرصت‌های ممکن بتوانند بدون درخواست کمک از مسئولان، نسبت به تصمیم‌گیری برای رفع مشکلات پیش‌بینی شده بر اساس دانش و تجربیات خود اقدام نمایند تا توانایی مورد نظر در آن‌ها تقویت گردد.

نتایج حاصل از سنجش نگرش کشاورزان مجری طرح ترویجی «تسریع انتقال یافته‌ها» نسبت به طرح اجرا شده نیز نشان داد که ۸۹ درصد از کشاورزان نسبت به طرح مورد نظر دارای نگرش مطلوب بودند. هیچ یک از کشاورزان نیز نگرش منفی نسبت به طرح نداشتند. به عبارت دیگر، کشاورزان در زمینه‌ی پذیرش طرح‌های تحقیقی و ترویجی زمینه‌ی مثبت لازم را دارا می‌باشند و این امر تأثیر بسزایی را در موفقیت طرح داشته است. لذا پیشنهاد می‌شود با توجه به زمینه‌ی مثبت موجود در بین کشاورزان، طرح مورد نظر در بین سایر کشاورزان توسعه داده شود و طرح‌های تحقیقی و ترویجی دیگری نیز که مناسب شرایط منطقه و کشاورزان می‌باشد به اجرا درآیند.

سپاسگزاری

این پژوهش با حمایت و پشتیبانی مدیریتی ترویج و نظام‌های بهره‌برداري سازمان جهاد کشاورزی استان کرمانشاه انجام شده است که به این وسیله از مساعدت و مشارکت ایشان تشکر می‌شود.

کشت جلوگیری شود و همچنین چون تمامی کشاورزان به طور مستقیم به ابزار، ادوات و ماشین‌آلات مورد نیاز دسترسی ندارند، دولت حمایت‌های خود را در این زمینه گسترش داده و تدبیری اندیشه شود که ماشین‌آلات مورد نیاز در زمان مناسب و بدون تأخیر در دسترس کشاورزان قرار گیرد تا از مشکلات احتمالی به خصوص تأخیر در برداشت محصول و کاهش کیفیت آن جلوگیری شود.

یافته‌ها مشخص ساخت که آشنایی قبلی کشاورزان با طرح مورد نظر در وضعیت مطلوبی نبوده و از طرفی جزء مواردی ارزیابی شده است که بیش‌ترین تأثیر را در موفقیت طرح مورد نظر داشته است. لذا پیشنهاد می‌گردد که قبل از اجرای طرح مورد نظر نسبت به برگزاری کلاس‌های توجیهی و آموزشی برای کشاورزان مورد نظر اقدام شود تا زمینه‌ی آشنایی آن‌ها با طرح و اهداف و ویژگی‌های آن فراهم گردد.

بر مبنای نتایج، تهیه‌ی بذور مورد نیاز، آماده‌سازی زمین، کاشت و داشت محصول بیش‌ترین تأثیر را در موفقیت طرح مورد نظر داشته‌اند. با توجه به این که مراحل مورد نظر عملیات اصلی کشاورزی را تشکیل می‌دهند و هر گونه کوتاهی در انجام آن‌ها طرح را در مراحل اولیه با شکست مواجه می‌کند، پیشنهاد می‌شود در مراحل فوق کارشناسان به طور مستمر در کنار کشاورزان قرار داشته و همکاری‌های لازم را با آن‌ها انجام داده و از توصیه‌های به موقع خود کشاورزان را بهره‌مند سازند.

بر مبنای یافته‌ها، مشارکت شرکت‌های تعاونی و شرکت‌های خصوصی در طرح مورد نظر، از کم‌ترین مطلوبیت برخوردار بوده و در وضعیت مناسبی قرار نداشته است. از آن جا که در طرح مورد نظر بخش عمده‌ای از مسئولیت‌های اجرایی طرح بر عهده‌ی سازمان‌های دولتی است، پیشنهاد می‌شود که زمینه‌های مشارکت بیش‌تر شرکت‌های تعاونی در بخش خصوصی در اجرای طرح مورد نظر و طرح‌های مشابه فراهم گردد تا هم از بار

منابع

- آگهی، ح. و س. ی. هاشمی (۱۳۸۸). سنجش نگرش کشاورزان شهرستان کرمانشاه نسبت به مراکز ترویج و خدمات جهاد کشاورزی. سومین کنگره علوم ترویج و آموزش کشاورزی.
- احمدوند، م. و ع. ا. کرمی (۱۳۸۶). نظام اطلاعات کشاورزی استان همدان: تعیین کننده‌های موفقیت، مجله علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران، جلد ۳، شماره ۱، ص ۸۴.
- اقبالیان، پ. (۱۳۸۱). بررسی مقایسه‌ای میزان موفقیت برنامه‌های انتقال یافته‌های تحقیقاتی از دیدگاه کارکنان ترویج مجری طرح، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- ربیعی، ه. ه. نادر و ح. احمدی (۱۳۸۸). بررسی نگرش کشاورزان شهرستان طبرستان نسبت به خصوصی‌سازی ترویج کشاورزی و عوامل مؤثر بر آن، سومین کنگره علوم ترویج و آموزش کشاورزی.
- زمانی، غ. (۱۳۷۷). راهبردهای اساسی در برقراری ارتباط تحقیقات با ترویج کشاورزی، مجله اقتصاد کشاورزی و توسعه، شماره ۲۴.
- سلطانی، غ. ر. (۱۳۷۱). بررسی نقش تحقیق، آموزش و ترویج کشاورزی در ایران از دیدگاه سیستمی، مجموعه مقالات ششمین سمینار علمی ترویج کشاورزی کشور، دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹-۱۳۵.
- شهبازی، ا. (۱۳۷۱). رهیافتی نو در تحقیق پیوند بنیانی فعالیت‌های تحقیقی-ترویجی در جریان توسعه کشاورزی ایران، مجموعه مقالات ششمین سمینار علمی ترویج کشاورزی کشور، دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۷۹-۱۴۳.
- صدیقی، ح. و ص. فرخی (۱۳۸۴). بررسی نگرش کشاورزان و کارشناسان استان ایلام نسبت به خصوصی‌سازی ترویج کشاورزی، مجله علوم کشاورزی ایران، دوره ۳۶، شماره ۲.
- عزیزی، ق. و ن. عظیمی (۱۳۸۶). گزارش اجرای طرح ترویجی تسریع انتقال یافته‌های استان کرمانشاه، حوزه ترویج و نظام بهره‌برداری سازمان جهاد کشاورزی استان کرمانشاه.
- علیپور، ح. م. چیدری و س. ج. فرج‌ا. حسینی (۱۳۸۴). بررسی عوامل مؤثر بر ارتباط تحقیق-ترویج و کشاورز در نظام دانش و اطلاعات کشاورزی ایران، پژوهش و سازندگی، ۶۹، ۹۵-۸۷.
- فلکی، م. ح. شعبانعلی فمی، ه. ایروانی و ح. موحد محمدی (۱۳۸۷). بررسی نگرش کارشناسان ترویج کشاورزی در زمینه به کارگیری فناوری اطلاعات در نظام ترویج کشاورزی ایران، مجله علوم و فنون کشاورزی و منابع طبیعی، ۴۳ (الف)، ۲۶۵-۲۵۳.
- کرمی دهکردی، ا. (۱۳۷۷). گرایش محققان کشاورزی پیرامون مشارکت کارکنان ترویج و کشاورزان (پژوهشی در سه استان چهارمحال بختیاری، اصفهان و خوزستان)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
- کرمی دهکردی، ا. (۱۳۸۰). مشارکت تحقیق، ترویج و کشاورز، انتشارات مؤسسه توسعه روستایی.
- کریمی، س. و م. چیدری (۱۳۸۶). بررسی نگرش کشاورزان نسبت به حفاظت خاک (مطالعه موردی در حوزه آبخیز قره چای استان مرکزی)، مجله جهاد، ۲۷۶، ۵۴.
- کلانتری، خ. (۱۳۸۴). ارزشیابی اثربخشی پروژه‌های انتقال یافته‌ها، معاونت ترویج و نظام بهره‌برداری، <http://tarvij.agri-jahad.ir>
- کلانتری، خ. ع. اسدی، ح. شعبانعلی فمی، م. یعقوبی نژاد و ش. چوپچیان (۱۳۸۷). اثربخشی پروژه‌های انتقال یافته‌های تحقیقاتی و عوامل مؤثر بر آن، مجله علوم کشاورزی ایران (ویژه اقتصاد و توسعه کشاورزی)، ۱، دوره ۲-۳۹، ۱۶۴-۱۵۳.
- محمدزاده، ج. و صدیقی، ح. (۱۳۸۱). بررسی پیوندهای حرفه‌ای بین محققان و کارشناسان ترویج در نظام دانش و اطلاعات کشاورزی (مطالعه موردی استان آذربایجان غربی)، فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه، ۴۰، ۱۵۰-۱۲۷.

- موحدی، ر. (۱۳۷۷). بررسی اثربخشی طرح‌های مشترک تحقیقی-ترویجی از دیدگاه مروجان و محققان استان لرستان و کرمانشاه، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
- نوروزی، ع. (۱۳۸۲). تحلیل چند دامنه کنشگران چرخه تقاضا عرضه و کاربرد فناوری مورد نیاز توسعه کشت پنبه در استان گلستان، رساله دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران.
- نوروزی، ع. و ا. ملک‌محمدی (۱۳۸۶). مشکلات ارتباط تحقیق و ترویج و سازوکارهای ارتباطی ممکن، فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه، ۵۸، ۱۵۰-۱۳۵.
- نوروزی، ع. و م. تبرائی (۱۳۸۸). بررسی تعاملات نظام‌های تحقیق، ترویج و کشاورزان: مطالعه موردی استان گلستان، محصول پنبه، سایت دانشگاه فردوسی مشهد، <http://www.um.ac.ir>.
- نوروزی، ن.، ح. صعودی و م. میر گوهر (۱۳۸۵). طرح ترویجی تسریع انتقال یافته‌ها (۱۰۰ دستورالعمل ۱۰۰۰ الگو)، وزارت جهاد کشاورزی، معاونت ترویج و نظام بهره‌برداری.

- Asopa, V. N. & G. Beye (1997). Management of agricultural research: A training manual, FAO.
- Bhuiyan, I. (1996). An analysis of the agricultural knowledge and information system research – extension linkage in Bangladesh, University of Wisconsin-Madison.
- Byerlee, D. (1987). From adaptive research to farmer recommendations and extension advice, *Agricultural administration and extension*, 27, 231-244.
- Contado, T. (1985). Linkage of agricultural extension with research and agricultural education in the regions, Regional office for Asia and the Pacific, FAO.
- De Los Santos, S. & E. Van Tilburg Norland (1990). Use of Bennett's hierarchical model in the evaluation of the extension education program for cacao farmers in the Northeast region of the Dominican Republic, The Educational Resources Information Center (ERIC).
- Doorman, F. (1991). Linkages between research, extension and farmers: The case of rice in the Dominican Republic, *Agricultural Systems*, 37, 107-118.
- Grafton, R. Q., E. B. Walters & M. K. Bertelsen (1990). An evaluation of a FSR/E project: Costs and benefits of research and extension, *Agricultural systems*, 34, 207-221.
- Lewis, E. C. & J. Gibson (2008). The attitudes of extension faculty in Virginia toward globalizing extension programs, *Journal of International Agricultural and Extension Education*, 15, 59-68.
- Mclaren, T. & Q. Jones (1993). Research extension working together does a conflict exist?, *Greating up for future extension conference*.
- Place, N. T., P. Vergot, S. L. Dragon & L. Hightower (2008). Internationalizing extension: A case study involving faculty, students and stakeholders, *Journal of International Agricultural and Extension Education*, 15, 5-10.
- Snapp, S.S., M. J. Blackie & C. Donovan (2003). Realigning research and extension to focus on farmers' constraints and opportunities, *Food policy* 28, 349-363.
- Stoop, W. A. (1988). National agricultural research systems linkage in technology generation and technology transfer, ISNAR.
- Van Den Ban, A. W. (1990). Improving research – extension linkage at the Uyole Agricultural Center, The Ugole agricultural research center, 77-83.
- Van Den Ban, A. W. (2000). Different ways of financing agricultural extension, *Agricultural research and extension network*, paper 106, 8-19.

Farmer's Attitude Toward the Success of Transfer Research Finding Project in Kermanshah Province

L. Baniamerian, A. H. AliBaygi*, and A. A. Mirakzadeh ¹

(Received: Oct, 1. 2012; Accepted: Sep, 15. 2014)

Abstract

The main purpose of this study was to assess farmer's attitude toward the success of "Facilitating Transfer of Research Findings Project" (FTRFP) in Kermanshah Province. The statistical population consisted of farmers who were looking for project manager in Kermanshah Province (72 members). The statistical population was studied by census method that finally 64 members were studied. In order to gather information a questionnaire was used. The content validity of the questionnaire was established by a panel of experts and the reliability of questionnaire was conducted by Cronbach's alpha ($\alpha=0.78$). The result of the assessment plan intended to CIIP model showed that FTRFP in field of inputs had the most desirability (mean= 3.85 form 5) and in field of process had the least desirability (mean= 3.28 form 5), and in other field followed: in field of context (mean= 3.82 form 5), in field of output (mean= 3.32 form 5). The result of study showed that in view point of farmers FTRFP totally desired success (mean= 3.56 form 5). The result of Farmers attitude measurement showed that 89 percent of farmers intended to project a good attitude and 11 percent also had a neutral attitude.

Keywords: Facilitating Transfer of Research Findings Project, Extension and Research Linkage, Research, Extension, Attitude.

1- Former Graduate Student, Associate Professor, and Assistant Professor, Department of Agricultural Extension and Education, College of Agriculture, Razi University, Kermanshah, Iran.

* Corresponding Author, E-mail: baygi1@gmail.com.